

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 82/2022**

Het Hof vernietigt de nieuwe eindtermen voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap maar handhaaft de gevolgen van de vernietigde bepalingen tot en met het schooljaar 2024-2025

Verscheidene partijen hebben het Hof verzocht om de schorsing en de vernietiging van de nieuwe eindtermen die de Vlaamse Gemeenschap heeft vastgelegd voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs. Bij het arrest nr. 113/2021 van 22 juli 2021 werden de vorderingen tot schorsing verworpen. Het Hof vernietigt thans die nieuwe eindtermen. Volgens het Hof zijn die eindtermen dermate omvangrijk en gedetailleerd, dat zij kenmerken vertonen van een volledig onderwijsprogramma, waardoor zij een fundamentele belemmering kunnen vormen voor de verwezenlijking van het eigen pedagogisch project van scholen. De bestreden eindtermen schenden artikel 24, § 1, van de Grondwet, dat de inrichtende machten van onderwijs het recht waarborgt om een eigen pedagogisch project te bepalen en de realisatie ervan na te streven. Het Hof handhaaft evenwel de gevolgen van de vernietigde bepalingen tot en met het schooljaar 2024-2025.

1. Context van de zaak

Bij decreet van 12 februari 2021 heeft de Vlaamse Gemeenschap nieuwe eindtermen vastgelegd voor de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs. Eindtermen zijn minimumdoelen die de Vlaamse Gemeenschap noodzakelijk en bereikbaar acht voor een bepaalde leerlingenpopulatie. Voor het eerste leerjaar van de tweede graad zijn de nieuwe eindtermen in werking getreden op 1 september 2021 en voor het tweede leerjaar van die graad treden zij in werking op 1 september 2022. Voor het eerste en het tweede leerjaar van de derde graad wordt de Vlaamse Regering gemachtigd de inwerkingtredingsdatum van het decreet te bepalen.

Tegen de nieuwe eindtermen werden beroepen tot vernietiging en vorderingen tot schorsing ingesteld door, onder meer, de vzw « Katholiek Onderwijs Vlaanderen » en vzw « Federatie van Rudolf Steinerscholen in Vlaanderen ».

Enkele personen en verenigingen die opkomen voor het kunstonderwijs zijn in de procedure tussengekomen om de beroepen en de vorderingen van de verzoekers te ondersteunen.

Het « Gemeenschapsonderwijs GO! » en de vzw « Provinciaal Onderwijs Vlaanderen » zijn tussengekomen om de nieuwe eindtermen te verdedigen.

2. Onderzoek door het Hof

Bij zijn [arrest nr. 113/2021](#) heeft het Hof de vorderingen tot schorsing verworpen, omdat de verzoekers niet hadden aangetoond dat de onmiddellijke toepassing van de nieuwe eindtermen hen een moeilijk te herstellen ernstig nadeel berokkende en omdat de nadelen die de onmiddellijke toepassing van die eindtermen voor de verzoekers kon meebrengen niet opwogen tegen de nadelen van een schorsing van die eindtermen voor het gehele onderwijsveld.

Bij zijn arrest nr. 82/2022 spreekt het Hof zich uit over de beroepen tot vernietiging.

2.1. Wat betreft de aangevoerde schending van de vrijheid van onderwijs

De verzoekers voeren onder meer aan dat de nieuwe eindtermen strijdig zijn met de door artikel 24, § 1, van de Grondwet gewaarborgde vrijheid van onderwijs. Zij zijn in essentie van mening dat die eindtermen te omvangrijk en te gedetailleerd zijn, waardoor zij de onderwijsverstrekkers geen of onvoldoende ruimte laten voor de verwezenlijking van het eigen pedagogisch project.

Het Hof brengt allereerst in herinnering dat de door artikel 24, § 1, van de Grondwet gewaarborgde vrijheid van onderwijs inhoudt dat privépersonen naar eigen inzicht onderwijs kunnen inrichten en laten verstrekken, zowel naar de vorm als naar de inhoud. Die vrijheid kan evenwel worden beperkt, enerzijds, door voorwaarden die de decreetgever in het kader van de financiering en de subsidiëring van het onderwijs oplegt en, anderzijds, door het recht op onderwijs van het kind. Maatregelen die de vrijheid van onderwijs beperken, moeten volgens het Hof evenwel adequaat en evenredig zijn ten aanzien van de door de decreetgever nagestreefde doelstellingen.

Volgens het Hof zijn eindtermen een adequaat middel, enerzijds, om de gelijkwaardigheid van de studiebewijzen en diploma's veilig te stellen en, anderzijds, om de onderlinge gelijkwaardigheid te vrijwaren van het onderwijs verstrekt in de instellingen die ouders en leerlingen vrij kunnen kiezen. Het is volgens het Hof bovendien pertinent om de eindtermen op geregelde tijdstippen aan te passen aan de maatschappelijke ontwikkelingen en verwachtingen.

Opdat de beperking evenredig zou zijn ten aanzien van die doelstellingen, moet de decreetgever er onder meer over waken dat de onderwijsverstrekkers de mogelijkheid hebben om eventueel leerinhouden te bepalen ter aanvulling op de door de decreetgever vastgestelde minimumdoelen.

Het Hof verwijst naar de adviezen van de Vlaamse Onderwijsraad (de VLOR) en van de afdeling wetgeving van de Raad van State die tijdens de totstandkoming van het bestreden decreet werden uitgebracht en stelt vast dat die adviesorganen ernstige bezorgdheden hebben geuit over de omvang en de gedetailleerdheid van de ontworpen eindtermen. Het Hof stelt eveneens vast dat er tijdens het ontwikkelproces geen decretale verplichting bestond om de globale haalbaarheid van de eindtermen te bewaken. Hoewel de Vlaamse Regering de ontwikkelde en gevalideerde eindtermen achteraf nog heeft bijgestuurd, zijn die bijstellingen volgens het Hof niet van dien aard dat ze zouden kunnen worden beschouwd als fundamenteel tegemoetkomend aan de bezorgdheden van de VLOR en van de afdeling wetgeving van de Raad van State.

Het Hof merkt op dat het aantal eindtermen sterk is toegenomen, in vergelijking met de voorheen bestaande eindtermen. Dit is onder meer het gevolg van de ruime reikwijdte van de

zestien sleutelcompetenties, op basis waarvan de bestreden eindtermen werden ontwikkeld, en van het ontbreken van een methode om bij de ontwikkeling van de eindtermen de globale haalbaarheid ervan te bewaken. De bij de formulering van de eindtermen gehanteerde systematiek heeft bovendien geleid tot een zeer gedetailleerde opsomming van deelaspecten (kenniselementen, dimensies, beheersingsniveaus, ...) van die eindtermen en maakt elke afzonderlijke eindterm bijzonder gedetailleerd in vergelijking met de voorheen bestaande eindtermen. Volgens het Hof leidt dit ertoe dat de bestreden eindtermen nagenoeg een volledig onderwijsprogramma vastleggen en aldus de schoolbesturen onvoldoende ruimte laten voor het nastreven, binnen hun pedagogisch project, van eigen onderwijsdoelen en voor de verwezenlijking in dat kader van specifieke projecten.

Het Hof besluit dat de bestreden eindtermen zo omvangrijk en gedetailleerd zijn dat in redelijkheid niet kan worden aangehouden dat het om minimumdoelen gaat, en dat zij in het algemeen onvoldoende ruimte laten om de invulling van het eigen pedagogisch project te kunnen verwezenlijken. Het Hof oordeelt dan ook dat de vrijheid van onderwijs op een onevenredige wijze wordt beperkt. De omstandigheid dat schoolbesturen bij de Vlaamse Regering een aanvraag kunnen indienen tot gelijkwaardigheid van vervangende eindtermen kan volgens het Hof te dezen de vastgestelde schending van de vrijheid van onderwijs niet verhelpen. De eindtermen moeten, op grond van de vrijheid van onderwijs, in beginsel op zich de verwezenlijking van een eigen pedagogisch project mogelijk maken.

Aangezien 1) de scholen hun leerplannen voor het schooljaar 2021-2022 al hebben gesteund op de vernietigde eindtermen en 2) gelet op het maatschappelijk belang van de aangelegenheid, een voldoende ruime voorbereidingstijd nodig is om de noodzakelijke aanpassingen door te voeren teneinde aan de vastgestelde ongrondwettigheid te verhelpen, handhaaft het Hof de gevolgen van de vernietigde bepalingen voor de schooljaren 2021-2022, 2022-2023, 2023-2024 en 2024-2025.

2.2. Andere kritieken

De verzoekers ontwikkelen ook nog andere kritieken tegen het bestreden decreet, o.m. gesteund op het wettigheidsbeginsel in onderwijszaken en op de keuzevrijheid van de ouders, maar aangezien die kritieken volgens het Hof niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden, worden ze niet onderzocht.

3. Besluit

Het Hof vernietigt de bijlagen 1 tot 7 van het decreet van 12 februari 2021, die de nieuwe eindtermen bevatten, alsook de artikelen 2, 3 en 4 van dat decreet, die er onlosmakelijk mee zijn verbonden. Het Hof handhaaft evenwel de gevolgen van de vernietigde bepalingen tot en met het schooljaar 2024-2025.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel "media" van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Sarah Lambrecht](#) | 02/500.12.83 | [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21

Volg het Hof via Twitter [@ConstCourtBE](https://twitter.com/ConstCourtBE)